

**MIHAIL ALBICI, DREPTUL, FENOMEN COMPLEX AL VIEȚII
SOCIALE, EDITURA HAMANGIU, 2011**

Gheorghe Boboș*

De la începutul lucrării sale Mihail Albici începe să demonstreze ceea ce a scris în titlul lucrării: faptul că dreptul ca parte a vieții sociale este un fenomen foarte complex. Într-adevăr dreptul dispune de o asemenea virtualitate de expansiune încât aproape nimic din relațiile sociale nu scapă reglementării sale. De la relațiile cele mai intime cum sunt relațiile de familie: relațiile dintre soți, relațiile dintre părinți și copii și până la relațiile tehnice cele mai complexe cum ar fi cele referitoare la energie nucleară și la cucerirea spațiului cosmic într-un fel sau altul ele sunt reglementate de norme juridice fie de normele dreptului intern ale fiecărei țări, fie de normele dreptului internațional. Iată de ce cunoașterea dreptului sau măcar ale unor aspecte este o datorie a fiecărui cetățean potrivit adagiului latin *"Nemo censetur ignorare legem"* (Nimeni nu se poate scuza cu necunoașterea legii").

După ce stabilește corelația dintre științele sociale și drept, autorul se ocupă cu evoluția în timp a dreptului. Un loc deosebit, în această parte a lucrării îl ocupă dreptul roman. Înainte de a trece la prezentarea dreptului roman, sunt înfățișate primele legiuri scrise la diferite popoare: Codul lui Hammurabi în Babilon, Codul lui Bochoris în Egiptul antic, "Legile lui Manu" în India antică și Codul "Mu" în China antică.

Referitor la dreptul roman, după o scurtă privire istorică sunt prezentate: evoluția dreptului roman, izvoarele acestuia, receptarea dreptului roman în perioada Evului Mediu.

O parte interesantă a lucrării o constituie cea consacrată sistemelor de drept. Sunt prezentate aici sistemul de drept romano-germanic, sistemul de drept anglo-saxon și sistemul de drept musulman. Deși, în această parte a lucrării autorul nu vorbește despre faptul că dreptul românesc face parte din sistemul de drept romano-germanic acest lucru nu lipsește din lucrare. El este prezent cel puțin în două locuri, atunci când autorul se referă la dreptul românesc. În primul rând când el prezintă

* Prof. univ. dr., Facultatea de Drept din Cluj-Napoca, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București.

opera legislativă a lui I.C.Cuza: ”Concomitent cu știința dreptului și învățământul juridic românesc au cunoscut o dezvoltare fără precedent cu efecte benefice asupra doctrinei și practicii juridice. A fost consacrată definitiv apartenența sistemului de drept romano-germanic” (p.25). În al doilea rând, autorul îl citează în această problemă pe Andrei Rădulescu: ”...am avut și avem o cultură juridică, dar nu este destul de cunoscută și apreciată în chip just...Forma aceasta de cultură se distinge nu numai prin bogăție și diversitate ci și prin valoarea ei. Aproape toată are la temelie dreptul roman sau al popoarelor romane precum și însemnate calități de întocmire” (p.26).

Probleme interesante și actuale sunt oglindite în lucrare, apărute în ultimii ani, ca rezultat al evoluției relațiilor internaționale, cum sunt: dreptul comunitar și drepturile omului.

Dintre școlile și curentele gândirii juridice autorul trece în revistă: Teoria dreptului natural, Curentul pozitivist, Școala istorică a dreptului, Curentul utilitarist, Curentul sociologic, Teoria pura a dreptului. O parte contributivă a autorului, legată de gândirea juridică o constituie, fără îndoială și sublinierea contribuțiilor românești la îmbogățirea gândirii juridice europene. Dintre actorii români, încă din secolul XVIII-XIX, sunt amintiți Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Pava, Alexandru Aman, Simion Bărnuțiu, Papiu Ilarian. Dintre românii care au contribuit la îmbogățirea patrimoniului gândirii juridice al sec. al XX-lea, de pe pozițiile neokantianismului sunt prezentați: Mircea Djuvara, Eugeniu Speranța și Nicolae Titulescu, autorul înfățișând scurte pasaje din operele fiecăruia dintre aceștia din urmă.

Lucrarea pe care o prezentăm nu scapă din vedere nici legătura dintre stat și drept pe care o întâlnim începând cu pag.617 ”Statul creator al dreptului”.

Trecând la cercetarea științei dreptului (punctul 8) autorul înfățișează în lucrarea sa, la începutul acestei părți, câteva elemente ce țin de Teoria generală a dreptului, cum sunt: Principiile generale și funcțiile dreptului, Izvoarele dreptului, Norma juridică și elaborarea actelor normative, Interpretarea normelor juridice, Realizarea dreptului, Raportul juridic și răspunderea juridică.

Abordând problema științelor juridice de ramură, acestea sunt grupate în trei categorii: ramuri ale dreptului public, ramuri ale dreptului privat și științele auxiliare științelor juridice.

În cadrul ramurilor de drept public sunt plasate: Dreptul constituțional, Dreptul administrativ, Dreptul financiar, Dreptul penal, Dreptul procesual penal, Dreptul mediului, Dreptul internațional public.

Ramurile dreptului privat amintite în lucrare sunt: Dreptul civil, Dreptul procesual civil, Dreptul muncii și protecției sociale, Dreptul internațional privat.

Ultima parte a lucrării este consacrată înfăptuirii dreptului în cadrul căreia sunt prezentate funcționarea justiției și organizarea instituțiilor sale. Sunt menționate aici persoanele care contribuie la realizarea justiției: judecătorii, procurorii, avocații, notarii publici, consilierii juridici, executorii judecătorești, experții și interpreții precizându-se rolul fiecăruia dintre ei în înfăptuirea procesului judiciar. Pentru a sugera o imagine de proces judiciar autorul se oprește numai asupra procesului civil.

La sfârșitul lucrării sunt atașate câteva din lucrări apărute cu precădere în periodicele ”Palatul de justiție” și ”Revista română de filozofie socială” care conțin probleme ce au dat naștere la dezbateri interesante în literatura de specialitate și care, în același timp, și-au păstrat actualitatea până în zilele noastre. Dintre acestea amintim: ”Ubi socetas, ibi jus” (aprilie 2005), ”Democrație și drept” (martie 2006), ”Respectul față de lege” (mai 2006), ”Stabilitatea legilor” (iunie 2006), ”Libertate și drept” (septembrie 2008), ”Credibilitatea justiției” (februarie 2008), ”Politică și drept” (octombrie 2008).

Este surprinzător cum Mihail Albici a reușit să cuprindă într-o lucrare puțin voluminoasă, lucruri atât de importante și de utile, nu numai pentru cei care fără a fi juriști, înțeleg sau își doresc să pătrundă spiritul dreptului ci chiar și pentru juriști consacrați, lucru pentru care merită cele mai călduroase felicitări.